

Prof. Małgorzata Grabarczyk w szacie Dyrektora Instytutu Nauk Chemicznych UMCS

UMCS, fot. B. Prohl

Dyrektorzy instytutów poprowadzający w podchodzie władze rektorskie. 2022 r.

UMCS, fot. B. Prohl

Odnaka Dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów

UMCS, fot. B. Prohl

Odnaka Dyrektora Instytutu Nauk Prawnych

UMCS, fot. B. Prohl

Łańcuch dziekański i odznaki dyrektorów instytutów Wydziału Artystycznego

UMCS, fot. A. Dubis

Odnaki dyrektorów instytutów

UMCS, fot. B. Prohl

Instytut Nauk Biologicznych

Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Instytut Fizyki

Instytut Matematyki

Instytut Informatyki

Instytut Nauk Chemicznych

Instytut Nauk Prawnych

Instytut Historii

Instytut Archeologii

Instytut Filologii Polskiej

Instytut Neofilologii

Instytut Nauk o Kulturze

Instytut Ekonomii i Finansów

Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości

Instytut Pedagogiki

Instytut Psychologii

Instytut Filozofii

Instytut Socjologii

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach

Instytut Nauk o Polityce i Administracji

Instytut Sztuk Pięknych

Instytut Muzyki

Dyrektorzy instytutów

Statut z 2019 r., wraz z nowymi kompetencjami instytutów, wprowadził nowatorskie rozwiązanie – insygnia władzy dyrektorów instytutów naukowych. Są nimi odznaki z symbolami instytutów, przypinane do tóg barwy czarnej, z sukiennymi pelerynkami barwy czarnej oraz aksamitnymi obszyciami mankietów i przedniej strony pelerynek w barwach wydziału, w ramach którego funkcjonuje dany instytut. Pelerynki związane są czarnym, plecionym sznurem. Takież togi noszą również zastępcy dyrektorów. Ważnymi elementami stroju są również sukienny, czarny biret oraz białe rękawiczki.

Symbole instytutów naukowych UMCS

Ceremoniał zestawiał i nowo wszystkie 23 symbole instytutów UMCS:

Instytut Nauk Biologicznych – spirala DNA, a przy niej z lewej strony heraldycznej ulistniona gałązka;

Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku – róża wiatrów;

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej – siatka geograficzna kuli ziemskiej;

Instytut Fizyki – szkic modelu atomu przedstawiający jądro i trzy krążące po orbitach elektrony;

Instytut Matematyki – przeplatające się symbole sumowania oraz całkowania;

Instytut Informatyki – zapisane w systemie dwójkowym cyfry pięć i dwa na tle siatki geograficznej kuli ziemskiej;

Instytut Nauk Chemicznych – model cząsteczki na tle orbitali atomowych;

Instytut Nauk Prawnych – waga;

Instytut Historii – zamknięta księga z umieszczonym na okładce tytułem IZOTOPIA;

Instytut Archeologii – stylizowana gocka zapinka do szat, tzw. fibula kaczkowata;

Instytut Filologii Polskiej – otwarta księga z liniami symbolizującymi różne tradycyjne oraz nowoczesne formy tekstowe i typograficzne;

Instytut Neofilologii – otwarta księga zawarta w otwartej księdze;

Instytut Nauk o Kulturze – ligatura INK na tle ekranu wpisanego w otwartą księgę;

Instytut Ekonomii i Finansów – na okładce zamkniętej księgi wykres liniowy nałożony na wykres słupkowy;

Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości – wykres liniowy przedstawiający trend wzrostowy na tle sieci powiązań biznesowych;

Instytut Pedagogiki – otwarta księga z sinusoidą płonącego kaganka;

Instytut Psychologii – grecka litera PSI (ψ) na otwartej księdze;

Instytut Filozofii – grecka litera PHI (Φ) na promienistym tle;

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach – stalówka wpisana w kształt ludzkiego oka;

Instytut Nauk o Polityce i Administracji – gałązka oliwna na agorze przed budowlą w stylu greckim;

Instytut Sztuk Pięknych – paleta, a z lewej strony heraldycznej gałązka wawrzynu;

Instytut Muzyki – lira, a z lewej strony heraldycznej gałązka wawrzynu

Museum UMCS, fot. T. Cyprian

Fragment pochodu rektorskiego w czasie inauguracji roku akademickiego 1958/1959

Museum UMCS, fot. T. Cyprian

Museum UMCS, fot. T. Cyprian

Podłowie w ciele pochodu rektorskiego, 1958 r.

Museum UMCS, fot. J. Dymowski

Pochód rektorski udający się na uroczystą inaugurację roku akademickiego 1983/1984

UMCS, fot. B. Prohl

UMCS, fot. B. Prohl

UMCS, fot. B. Prohl

UMCS, fot. B. Prohl

Uroczystość przekazania władzy i insygniów rektorskich przez ustępującego Rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego, prof. dr. hab. Radosławowi Dobrowolskiemu, 30.09.2020 r.

Uroczystości

Pochód rektorski

Rektor jest osobą zarządzającą Uniwersytetem i reprezentującą go na zewnątrz. Jest przełożonym pracowników, doktorantów i studentów. Kadencja Rektora UMCS trwa cztery lata i rozpoczyna się 1 września w roku, w którym został wybrany. Łącznie rektor może być wybrany na nie więcej niż dwie następujące po sobie kadencje. Pod nieobecność rektora nadzór nad działalnością Uniwersytetu i jego reprezentowanie na zewnątrz sprawuje jeden z prorektorów. Rektor wybierany jest zazwyczaj spośród profesorów uczelni. W średniowieczu mógł jednak, w modelu bolońskim funkcjonowania szkoły, rekrutować się spośród studentów.

Rektorowi przysługuje honorowy tytuł: Magnificencja (*Magnificus*).

Sformowanie pochodu rektorskiego w prawidłowy sposób, uwzględniający m.in. względy starszeństwa, pełnionego stanowiska, godności, posiadanych odznaczeń jest zadaniem niezmiernie trudnym. Niegdyś osobą za to odpowiedzialną był mistrz ceremonii zwany również ceremoniarzem, będący najstarszym nominacją profesorem zwyczajnym.

WUMCS kwestia ta została uregulowana w Regulaminie Akademickiego Ceremoniału w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z 1983 r. Najnowszy ceremoniał wprowadził istotne zmiany dodając studentów, doktorantów oraz pracowników niebędących nauczycielami akademickimi jako uczestników pochodu, podczas gdy według regulacji z 1983 r. zaraz po pedlach i poczie sztandarowym iść mieli doktorzy.

Pochód rektorski otwierać powinni pedle i poczet sztandarowy, składający się z trzech studentów w eleganckich ubraniach, w czapkach akademickich, białych rękawiczkach i z przewieszonymi przez prawe ramię szarfami, dostosowanymi kolorystycznie do rodzaju wydarzenia.

Za poczem zajmować miejsce powinni studenci, doktoranci, pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi, młodszy nauczyciele akademicki według porządku wydziałów, profesorowie i profesorowie uczelni według porządku instytutów naukowych, a także dyrektorzy instytutów naukowych według porządku instytutów, dziekani według porządku wydziałów oraz prorektorzy. Pochód zamyka Rektor.

Członkowie Senatu, nieposiadający tytułu naukowego profesora, profesora sztuki, stopnia naukowego doktora habilitowanego, doktora habilitowanego sztuki, tytułu doktora honorowego i profesora honorowego oraz doktora i doktora sztuki używają podczas uroczystości akademickich czarnej togi sukiennej.

Przekazanie władzy rektorskiej

W UMCS przekazanie władzy rektorskiej odbywa się zwyczajowo na pierwszym posiedzeniu Senatu nowej kadencji. Taki stan obowiązywał według zasad wprowadzonych przez Regulamin akademickiego ceremoniału z 1983 r., zasada ta powtórzona została również w nowym regulaminie.

Inauguracja roku akademickiego 1962/1963 w sali Teatru J. Osterwy

Inauguracja roku akademickiego 1980/1981

Inauguracja roku akademickiego 1996/1997

Inauguracja roku akademickiego 2015-2016 r.

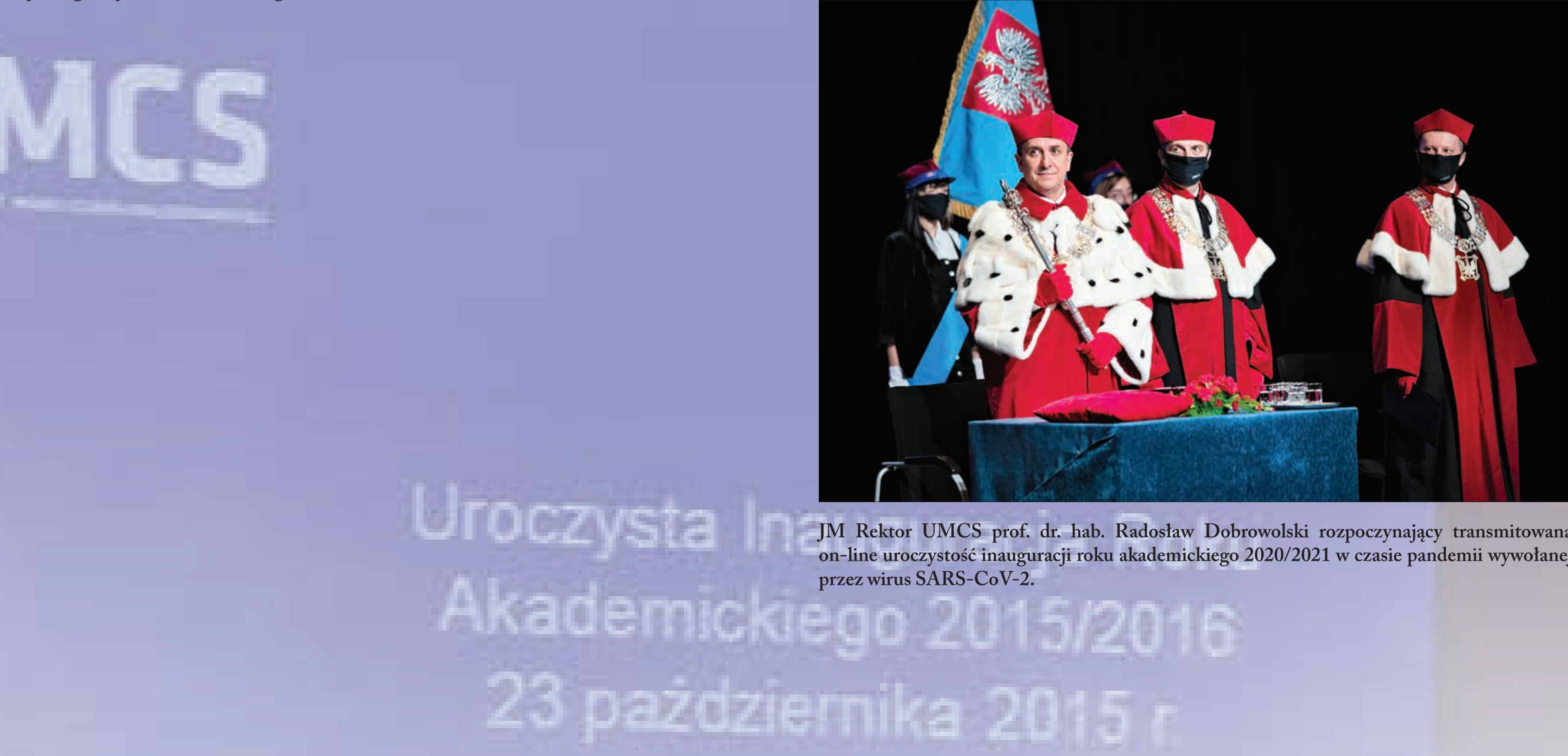
Przemówienie JM Rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michalowskiego podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2015-2016 r.

Inauguracja roku akademickiego 2019/2020 r.

Wykład inauguracyjny w czasie inauguracji roku akademickiego 2015/2016 r.

JM Rektor UMCS prof. dr. hab. Radosław Dobrowolski rozpoczynający transmitowaną on-line uroczystość Inauguracji roku akademickiego 2020/2021 w czasie pandemii wywołanej przez wirus SARS-CoV-2.

Immatrikulacja studentów podczas inauguracji roku akademickiego 1961/1962

Immatrikulacja studentów rozpoczynających naukę w roku akademickim 1965/1966

Immatrikulacja studentów pierwszego roku podczas inauguracji roku akademickiego 1989/1990

Immatrikulacja na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. 1998 r.

Immatrikulacja na Wydziale Prawa i Administracji. 2001 r.

Immatrikulacja studentów pierwszego roku podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2018/2019

Inauguracja roku akademickiego

Inauguracja w tradycji uniwersyteckiej to dzień rozpoczęcia nowego roku akademickiego. Wówczas to obdarzano scholarów licznymi swobodami i przywilejami. Zazwyczaj inauguracja odbywa się 1 października. W UMCS tradycyjną datą wydarzenia jest 23 października czyli dzień Święta Uniwersytetu. Uroczystość rozpoczyna wkroczenie pochodu rektorskiego i zajęcie miejsc zgodnie z kolejnością i zasadami ceremoniału. Po wykonaniu hymnu państwowego, powitaniu znakomitych gości, Rektor wygłasza przemówienie obejmujące podsumowanie minionego roku akademickiego.

Kolejnym elementem uroczystości są wystąpienia gości oraz prezentacja listów gratulacyjnych, które napłynęły w związku z uroczystością.

Podczas inauguracji istnieje możliwość wręczania orderów i oznaczeń państwowych, uniwersyteckich i innych.

Bardzo ważnym elementem wydarzenia jest immatrikulacja przedstawicieli studentów i doktorantów, po której następuje wykonanie pieśni Gaude Mater Polonia oraz przemówienia studentów.

Rektor ogłasza otwarcie nowego roku akademickiego, kończąc tradycyjnym zwrotem: „Quod bonum, felix, faustum fortunatumque sit” po czym wykonywana jest pieśń akademicka *Gaudeamus Igitur*. Wyznaczony profesor wygłasza wykład inauguracyjny.

Immatrikulacja

Immatrikulacja jest tradycyjnym, uroczystym przyjęciem w poczet studentów i doktorantów Uniwersytetu. W czasie inauguracji roku akademickiego przeprowadza się immatrikulację przedstawicieli studentów i doktorantów. Pozostałe osoby immatrikulowane są w czasie uroczystości wydziałowej, w obecności Rektora, dziekana, prodziekanów oraz w ramach szkół doktorskich, w obecności Rektora i dyrektora szkoły doktorskiej.

Studenci i doktoranci, nowo przyjęci do społeczności akademickiej składają ślubowanie według roty.

Treść ślubowania studenta

Wstępując do wspólnoty Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, pomny ideałów i tradycji akademickich, świadomy prawu i obowiązków obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, ślubuję uroczystość: - zdobywać wytrwale wiedzę i umiejętności, przygotowując się do pracy dla dobra Ojczyzny, - dbać o godność doktoranta i dobre imię mojego Uniwersytetu, - odnosić się z szacunkiem do pracowników Uniwersytetu i przestrzegać zasad koleżeńskich, - przestrzegać zasad honoru i zwyczajów akademickich oraz przepisów obowiązujących w Uniwersytecie.

Treść ślubowania doktoranta

Wstępując do wspólnoty Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, pomny ideałów i tradycji akademickich, świadomy prawu i obowiązków obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, ślubuję uroczystość: - zdobywać wytrwale wiedzę i umiejętności, przygotowując się do pracy dla dobra Ojczyzny, - dbać o godność doktoranta i dobre imię mojego Uniwersytetu, - odnosić się z szacunkiem do pracowników Uniwersytetu i przestrzegać zasad koleżeńskich, - przestrzegać zasad honoru i zwyczajów akademickich oraz przepisów obowiązujących w Uniwersytecie.

Punktem kulminacyjnym uroczystości jest moment, w którym Rektor uderza berłem w lewe ramię immatrikulowanego i wygłasza formułę: „Przyjmuję cię w poczet studentów Uniwersytetu”.

Promocje doktorów i doktorów habilitowanych 27.06.2019 r.

Spondeo ac polliceor. 30.06.2022 r.

Promocje doktorów habilitowanych i doktorów UMCS. 22.10.1983 r.

Uroczystość wręczenia dyplomów doktora i doktora habilitowanego. 24.10.1989 r.

Uroczystość wręczenia dyplomów doktora i doktora habilitowanego. 24.10.1989 r.

Promocja doktorska 2014 r.

Promocje doktora habilitowanego i doktora

Doktor (łac. doctor) jest to stopień naukowy nadawany przez jednostki naukowe (uniwersytety lub ich wydziały, instytuty itp.) osobom, które obroniły swoje rozprawy doktorskie.

Rota ślubowania doktorskiego w języku polskim

Prześwietni doktoranci

Po zdaniu z (wielkim) wyróżnieniem egzaminów, które przepisowo zostały ustanowione dla zbadania wiedzy tych, którzy w dziedzinie nauki pragną uzyskać tytuł i godność doktora, zwróciliście się do nas, abyśmy zaszczylili Was tą godnością, do której dążyliście. Lecz najpierw należy złożyć zapewnienie, że zawsze będziecie takimi, jakimi nakazuje Wam być godność, którą otrzymacie.

Przysięgnijcie więc:

Najpierw: że zachowacie na zawsze pełną cześć pamięć o tym Uniwersytecie, na którym osiągnęliście wysoki stopień naukowy i że będziecie wspierali jego idee i dążenia naukowe w miarę swych sił.

Następnie: że zachowacie w całości i nieskazitelności godność, którą na Was przelewam i nigdy nie splamicie jej złymi obyczajami albo niesławnym życiem.

Wreszcie: że nie dla nieczystego zysku, ani dla próżnej chwały będziecie pilnie uprawiali badania naukowe i naprzód posuwali naukę, lecz aby szerzyć prawdę i aby jej światło, niosące dobro ludzkości, tym jaśniej błyszczało. Na to z całego serca uroczystie przysięgnijcie

Ślubuję uroczystość

Nic zatem już nie stoi na przeszkodzie temu, byśmy nadali Wam tę godność, którą pragniecie uzyskać.

Habilitacja (z łac. *habilitas*) jest uprawnieniem do samodzielnego nauczania w określonej uczelni, promowania doktorów oraz recenzowania prac w ramach postępowań o nadanie stopni naukowych.

Uroczystość odnowienia doktoratu prof. dr. hab. Kazimierza Goebela. 12.10.2017 r.

Uroczyste odnowienie doktoratu prof. dr. hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej podczas inauguracji roku akademickiego 2017/2018

Uroczystość odnowienia doktoratu prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły, Rektora UMCS w latach 1972-1981. 29.05.2019 r.

Uroczystość odnowienia doktoratu

Uroczystość odnowienia dyplomu doktorskiego została ustanowiona przez Senat UMCS w 1997 r. dla osób szczególnie zasłużonych dla nauki, kultury polskiej lub dobra społecznego, które przed co najmniej pięćdziesięciu laty uzyskały doktorat na naszym Uniwersytecie. Odnowienie doktoratu jest tym samym jedną z najwyższych form docenienia dorobku naukowca.

UMCS
UNIWERSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

Uroczystość nadania tytułu Doktora Honoris Causa UMCS prof. Eugeniuszowi K. Lazarenko. 06.04.1962 r.

Muzeum UMCS

Nadanie tytułu Doktora Honoris Causa UMCS prof. Qazi Ibadur Rahmanowi. 16.03.1984 r.

Muzeum UMCS

Uroczyste nadanie tytułu Doktora Honoris Causa UMCS Marii Kuncewiczowej. 18.05.1989 r.

Muzeum UMCS, fot. M. Przepiaska

Uroczystość nadania tytułu Doktora Honoris Causa UMCS prof. Andrzejowi Hryniewiczowi. 26.10.1998 r.

Muzeum UMCS

Nadanie tytułu Doktora Honoris Causa prof. Ronaldowi W. Langackerowi. 08.05.2019 r.

UMCS, fot. B. Połł

Uroczystość nadania tytułu Doktora Honoris Causa UMCS premierowi Ukrainy Wiktorowi Juszczenko i pośmiertnie Jerzemu Giedroycowi. 27.10.2000 r.

Muzeum UMCS, fot. M. Przepiaska

Uroczystość nadania tytułu Doktora Honoris Causa Marianowi Turskiemu. 23.03.2022 r.

UMCS, fot. B. Połł

UMCS, fot. B. Połł

Nadanie tytułów Honorowych Profesorów UMCS - Harmut Egger, Jiří Černý, Jerzy Dudek. 2003 r.

Muzeum UMCS

Muzeum UMCS

Nadanie tytułu Honorowego Profesora Andrzejowi Paszyńskiemu. 2015 r.

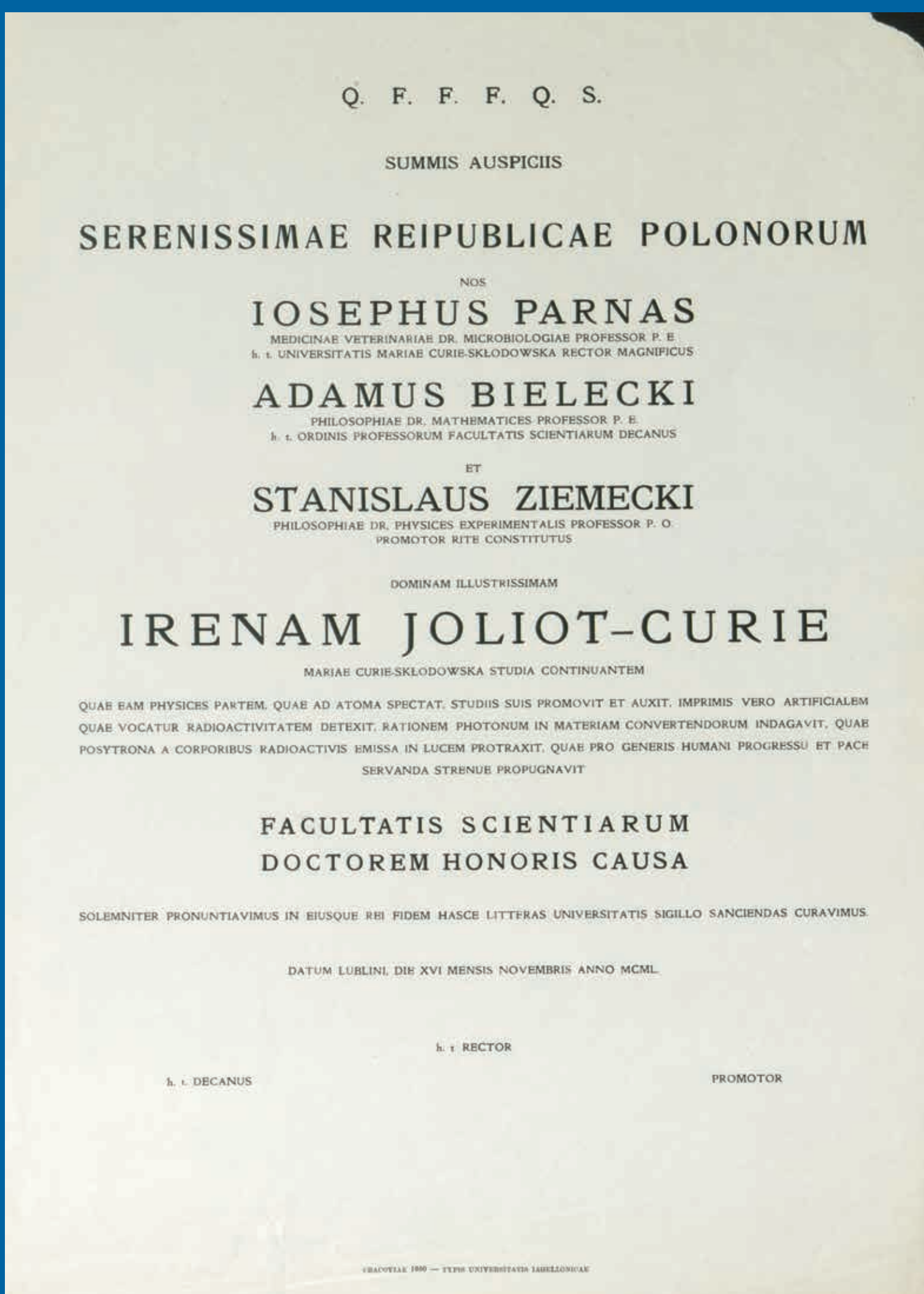
UMCS, fot. R. Papczak

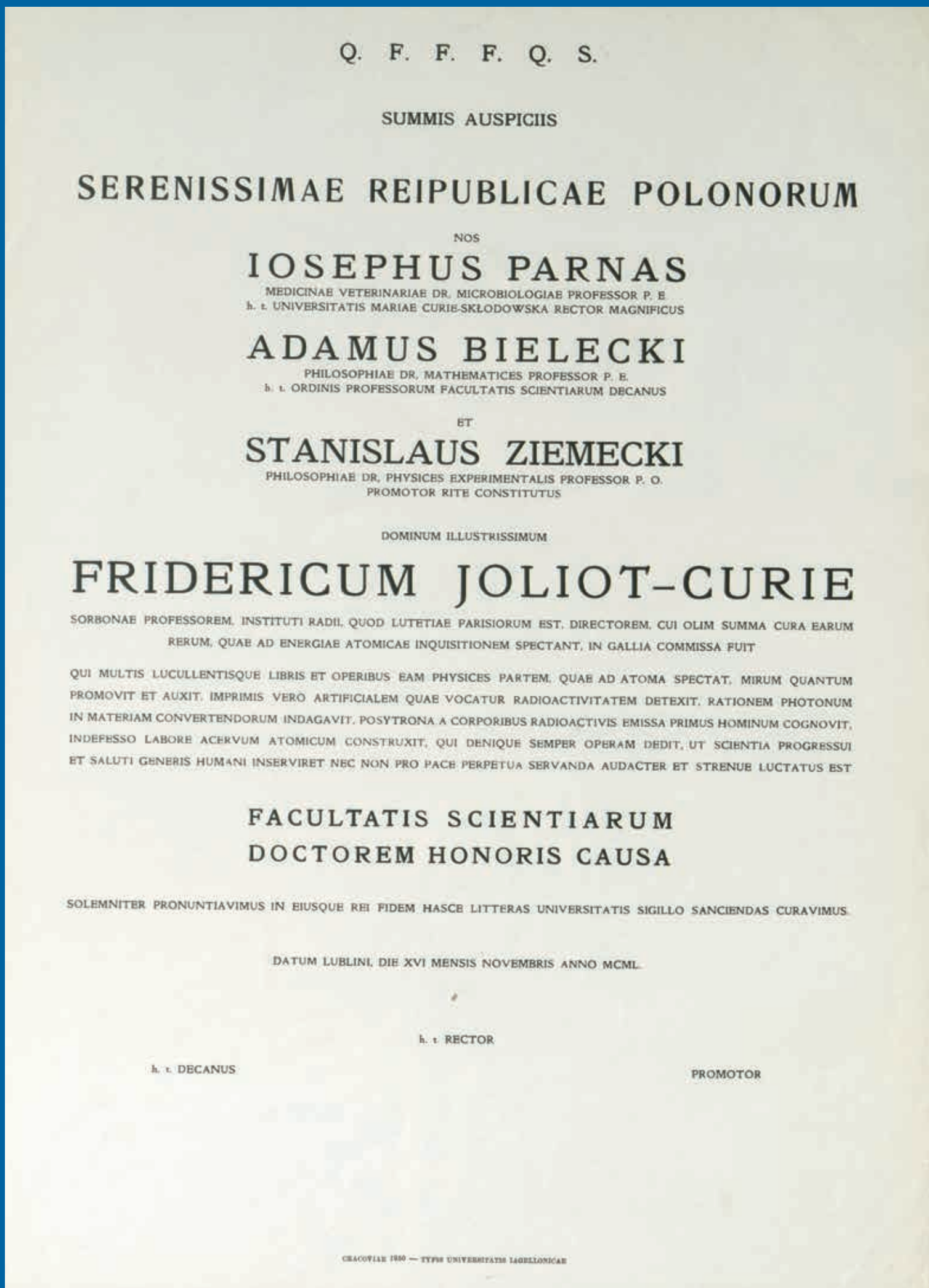
UMCS, fot. R. Papczak

Doktorat Honoris Causa i Honorowy Profesor

Tytuł **Doktora Honoris Causa** jest najwyższą godnością uniwersytecką, nadawaną przez Senat osobom o wybitnych osiągnięciach naukowych i powszechnie uznawanym autorytecie moralnym, a także wybitnym mężom stanu oraz twórcom literatury i sztuki cieszącym się międzynarodowym uznaniem. Wniosek o nadanie tytułu Doktora Honoris Causa może zgłosić grupa co najmniej dziesięciu zatrudnionych w Uniwersytecie profesorów. Opiniowany jest on przez Konwent Godności Honorowych składający się z rektorów poprzednich kadencji pod przewodnictwem Rektora urzędującego.

Archiwum UMCS

Archiwum UMCS

Dyplomy pierwszych doktoratów honoris causa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej nadanych w 1950 r. Irène oraz Frédéricowi Joliot-Curie

Godność **Profesora Honorowego**, również nadawaną przez Senat UMCS, otrzymać może osoba o znaczącym dorobku naukowym, zasłużona w działalności na rzecz rozwoju kadry uniwersyteckiej oraz dla kształcenia studentów i doktorantów. Wniosek o nadanie tytułu składa Rektor UMCS, w imieniu własnym lub rady naukowej instytutu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Godności Honorowych.

Księgi pamiątkowe

Ważne wydarzenia, wizyty znakomitych gości uwieczniane są w pamiątkowych uniwersyteckich księgach. Pieczęć nad nimi sprawuje Rektor UMCS.

Księga pamiątkowa UMCS służy do uwieczniania wizyt ważnych gości. **Kronika UMCS**, w której dokumentowane są najważniejsze uniwersyteckie wydarzenia. **Księga Godności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej**, gdzie wpisuje się nadanie tytułu doktora honoris causa oraz tytułu honorowego profesora UMCS. **Księga Odznaczonych i Zasłużonych Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej** poświęcona jest osobom, którym przyznawane są uniwersyteckie medale „Amicus Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” oraz „Zasłużony dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”.

Muzeum UMCS, fot. F. Mienicki

Uroczystość pogrzebowa Jadwigi Czerwinińskiej. 17.09.1980 r.

Muzeum UMCS, fot. M. Karamowski

Pogrzeb Profesora Narecza Lubnickiego. 27.06.1988 r.

Muzeum UMCS

Pożegnanie zmarłego Profesora Krzysztofa Boziego. 29.02.1996 r.

Muzeum UMCS, fot. M. Proszka

Uroczyste pożegnanie Profesora Ziemowita Jacka Pietrasia. 19.11.2004 r.

Muzeum UMCS, fot. A. Dubis

Żałobna flaga na gmachu Rektoratu UMCS. 2022 r.

REKTOR I SENAT UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE
z głębokim żalem zawiadamiają, że w dniu 17 lutego 2011 r. zmarł w wieku 84 lat

Śp.
Prof. dr hab. Stanisław Uziak
emerytowany profesor zwyczajny
Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w latach 1984-1987

Urodzony 27 lutego 1926 roku w Woli Sacharzewskiej. Po ukończeniu szkoły średniej w Świdkach, także w czasie wojny w ramach tajnego nauczania, rozpoczął w 1944 r. studia na Wydziale Rolnym UMCS, które skończył w 1949 r.
Całe życie zawodowe był związany z UMCS.
1 listopada 1946 r. rozpoczął pracę na Wydziale Rolnym UMCS. W latach 1955 – 1958 zatrudniony w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie.
1 lutego 1958 r. powraca na Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej.
Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1951 r., a stopień doktora habilitowanego w 1964 r. na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie.
W tym samym roku został powołany na stanowisko docenta w Katedrze Gleboznawstwa UMCS, którą kierował od 1 stycznia 1965 r., do przejścia na emeryturę w 1996 r.
Stanowisko profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1973 roku, a w 1980 roku profesora zwyczajnego.
W latach 1966-1972 Prodziekan, a w latach 1981 – 1984 Dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi.
Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w latach 1984 – 1987.
Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi.
Laureat nagród masywowych Wydawnictwa P.P.A.K. Ministra Obrony i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.
Członek wielu towarzystw, komitetów masywowych m.in. Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego.
Redaktor naczelny czasopisma naukowego „Polish Journal of Soil Science”.
Był wiceprezorem nauczyciela akademickiego i uczelnianego.
Pożegnanie zmarłego odbędzie się w środę 23 lutego 2011 r. o godz. 9:00 w hali Wydziału Ekonomicznego, a uroczystości pogrzebowe o godz. 12:00 na Cmentarzu przy ul. Lipowej.
Rektor i Senat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Z głębokim żalem i smutkiem zawiadamiamy, że 23 października 2011 roku zmarł w wieku 80 lat

prof. dr hab. Józef Szymański
znakomity i ceniony historyk-mediewista, twórca lubelskiej szkoły nauk pomocniczych historii.

Absolwent Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, od 1963 r. związany z Uniwersytem Marii Curie-Skłodowskiej, od 1980 r. profesor nadzwyczajny, od 1986 r. profesor zwyczajny. Rektor UMCS w latach 1982-1984, prodziekan Wydziału Humanistycznego 1981-1982, dyktor Instytutu Historii 1991-1993, od 1977 r. kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa. W latach 1974-1975 kierownik Zakładu Historii Starożytnej i Średowiecznej Uniwersytetu Śląskiego, w latach 1995-1998 rektor Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu.
Zasłużony członek Polskiego Towarzystwa Historycznego, członek-zalozyciel i wiceprezes Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, od 1985 r. członek Centre European de Recherches sur les Congregations et Ordres Religieux, od 1986 r. członek Association for the Study of Imperial, Papal and Royal Rule. Członek Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk.
Laureat nagród masywowych Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
Odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.
W Znamionie traciący cieższego się autorem i szacunkiem badacza dzieł społecznych średnio-wiecznej Polski, wybitnego teoretyka badań historycznych i wierszisty historyka, wydawcę źródeł historycznych, cenionego dydaktyka i wychowawcę wielu pokoleń studentów historii.
Pożegnanie Zmarłego przez społeczność akademicką nastąpi w dniu 28 października 2011 r. o godz. 10:00 w hali Wydziału Ekonomicznego UMCS (gmach Rektoratu). O godz. 12:15 w kościele akademickim KUL, odprowadza zostanie maza św. żałobna, po której nastąpi złożenie ciała do grobu na cmentarzu przy ul. Lipowej.
Rodzinie składamy wyraz głębokiego współczucia
Dziekan, Rada Wydziału i społeczność
Wydziału Humanistycznego UMCS

REKTOR I SENAT UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE
z głębokim żalem zawiadamiają, że w dniu 21 czerwca 2016 r. zmarł

Prof. dr hab. Zdzisław Cackowski
emerytowany profesor zwyczajny
Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w latach 1987-1990

Urodzony 1 stycznia 1930 roku w Warszawie. Sokoły średnią ukończył w Włocławku.
Studia odbył na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Łomżyńskiego w Łomży (1950-55).
Z Uniwersytem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie związany zawodowo w latach 1955-2014.
Stopień doktora uzyskał w 1960 r., a stopień doktora habilitowanego w 1982 r. na Wydziale Humanistycznym UMCS.
Stanowisko profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1971 roku, a w 1976 roku profesora zwyczajnego.
W latach 1963-1965 Prodziekan Wydziału Humanistycznego, Kierownik Zakładu Teorii Poznania UMCS (1963-1965), Kierownik Zakładu Filozofii Marksistowskiej UMCS (1969-1990), Kierownik Zakładu Ontologii i Teorii Poznania UMCS, Dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych i Filozoficznych UMCS (1969-1971), Dyrektor Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii UMCS (1971-77).
Odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderem, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.
Członek wielu towarzystw i komitetów naukowych.
Członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadry Naukowych przy Prezisie Rady Ministrów (1974-1990).
Członek Centralnej Komisji ds. Stopni Naukowych i Tytułu Naukowego (1993-96).
Był wiceprezorem nauczyciela akademickiego i uczelnianego.
Pożegnanie zmarłego odbędzie się w dniu 24 czerwca 2016 r. o godz. 11:00 w hali Wydziału Ekonomicznego w gmachu Rektoratu UMCS.
Bezpośrednio po pożegnaniu rozpocznie się uroczystości pogrzebowe na Cmentarzu przy ul. Lipowej.
Rektor i Senat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

SENAT AKADEMICKI UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE
z głębokim żalem zawiadamia, że w dniu 14 lipca 1993 r. zmarł nagle w wieku 63 lat

Prof. dr hab. EUGENIUSZ GAŚSIOR
REKTOR UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LATACH 1990–1993
WYBRANY PONOWNIE NA KADENCJĘ 1993–1996, CZŁONEK KORESPONDENT
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Zmarły był cenionym opiekunem i wychowawcą wielu pokoleń biochemików, autorem licznych badań i prac naukowych dotyczących głównie biosyntezy białka, które zyskały rozgłos międzynarodowy.
Profesor Eugeniusz Gaśsiór był organizatorem i Kierownikiem Zakładu Biologii Molekularnej, Prorektorem UMCS oraz Dziekanem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Znakomity Nauczyciel Akademicki, odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz innymi odznaczeniami państwowymi i regionalnymi.
W Zmarłym Rektorze Uniwersytetu traci doświadczanego organizatora życia akademickiego, wybitnego pedagoga cieszącego się dużym autorytetem naukowym i moralnym.
Pożegnanie Zmarłego odbędzie się w gmachu Rektoratu, Plac M. C. Skłodowskiej 5, w dniu 16 lipca 1993 r. o godz. 10:30
POGRZEB ODBĘDZIE SIĘ W LUBLINIE NA CMENTARZU PRZY UL. LIPOWEJ W DNIU 16 LIPCA 1993 R. O GODZ. 13:00.
SENAT I SPOŁECZNOŚĆ AKADEMICKA
UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Pożegnanie zmarłych pracowników

Śmierć pracownika Uniwersytetu, Doktora Honoris Causa lub Profesora Honorowego ogłaszana jest stosownym nekrologiem, publikowanym na polecenie Rektora. Na znak żałoby, która trwa nie dłużej niż do zakończenia uroczystości pogrzebowych, Rektorat oraz budynek, w którym pracował zmarły dekorowane są żałobnymi flagami.

W przypadku śmierci profesora zawiadamiane są inne uniwersytety polskie oraz zagraniczne, z którymi zmarły współpracował.

Uroczystość pogrzebowa odbywa się w obecności Rektora lub jego przedstawiciela. W pogrzebach profesorów, jeśli nie ma wyraźnego sprzeciwu zmarłego lub rodziny, uczestniczy oficjalna delegacja Uniwersytetu. Na polecenie Rektora lub w przypadku śmierci samodzielnego nauczyciela akademickiego w imieniu Rektora i Senatu fundowany jest wieniec.

Wydział właściwy zmarłemu profesorowi ma możliwość zorganizowania własnej uroczystości akademickiej, upamiętniającej jego sylwetkę i zasługi.

Poprzedni regulamin ceremoniału akademickiego uwzględniał możliwość uroczystego pożegnania zmarłego nauczyciela akademickiego w stosownym pomieszczeniu Uniwersytetu.

22 | Nauka i ludzie

Ceremonia akademicka w UMCS
Rozmowa z dr. hab. Arkadiuszem Berezą,
prof. UMCS – prorektorem ds. ogólnych

36 | Nauka i ludzie

W posiedzeniu uchwały: Rozmowa
z dr. Marianną Maciejewską z Instytutu
Architektury UMCS

40 | Nauka i ludzie

Ministerstwo właściwości imbrur
Rozmowa z dr. hab. Dorotą Noczny
z Katedry Fizjologii Zwierząt
i Farmakologii UMCS

Nieodłączny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
Nr 2/284 Luty 2022

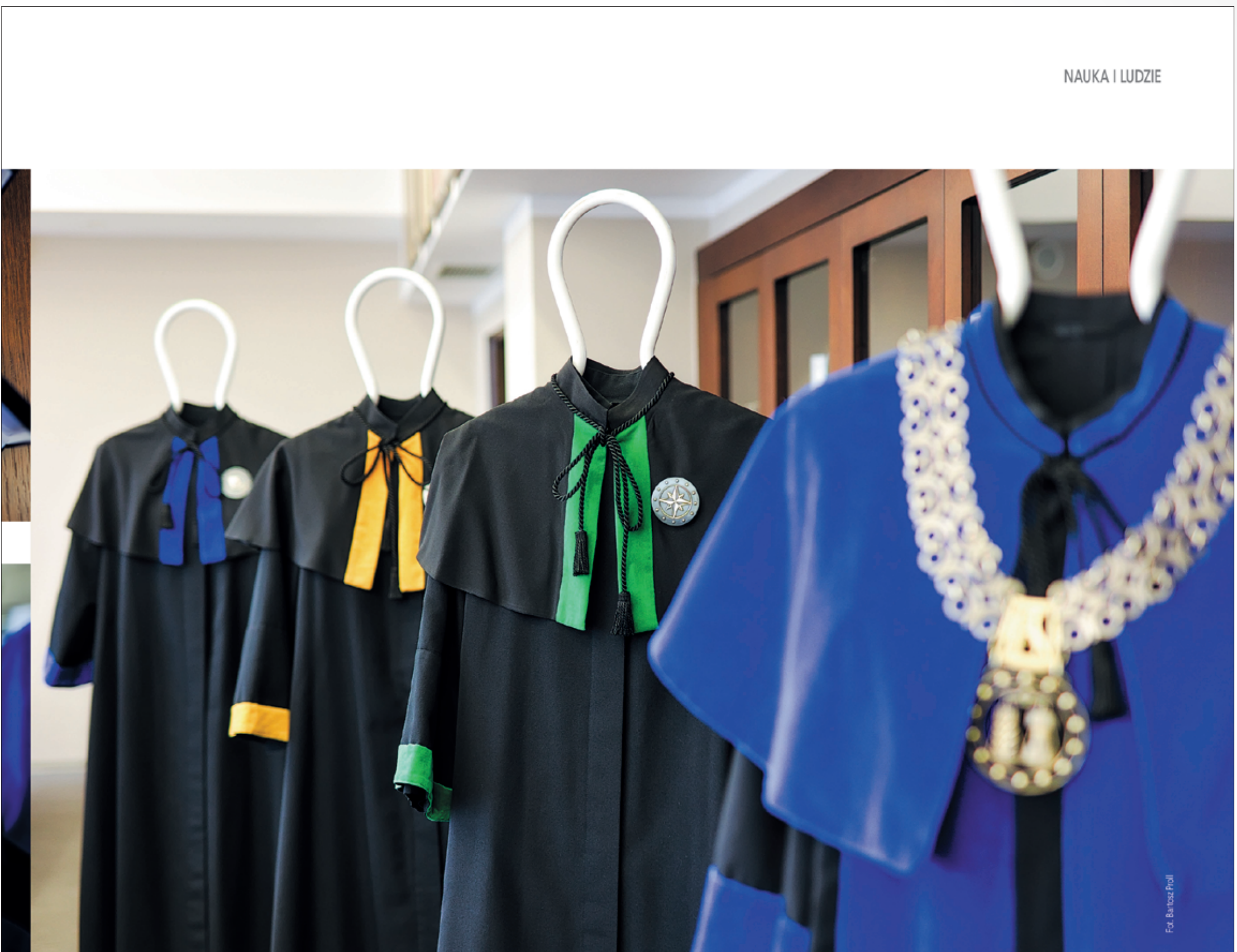
przesłody wynikające np. ze stanu epidemiologicznego. Jeszcze przed przesłaniem projektu do członków Senatu dokument został przekazany do konsultacji dziekanom i dyrektorom instytutów, nie tylko w celu akceptacji nowych symboli, ale także analizy ich roli w poszczególnych uroczystościach uniwersyteckich.

Jak dotychczas wyglądała kwestia ceremoniału na naszym Uniwersytecie?
Celem ceremoniału akademickiego jest kultywowanie i poszanowanie tradycji akademickiej. Są to ogólne zasady etykiety stosowane w życiu akademickim oraz specyficzne jej elementy ukształtowane w ramach konkretnej uczelni. Dotyczą one m.in. standardu, godła, stroju akademickiego czy insygniów. Na archiwalnych zdjęciach z pierwszych uroczystości uniwersyteckich osoby uczestniczące w nich występują w garniturach. Od początku zdawano sobie sprawę z konieczności przygotowania insygniów uniwersyteckich i tego, chociaż w pierwszych latach po zakończeniu wojny brakowało niemal wszystkiego. Tę rolę, prorektora i dziekana, pojawiły się dopiero w 1919 r., kiedy rektor Tadeusz Kiełanowski zlecił ich uszyć w Krakowie. Pierwsi nasi rektorzy nie mieli także rektorskiego berła.

Sprawa insygniów rektorskich pojawiała się niekiedy w dyskusji w latach 90., lecz ostatecznie zamówienie ich wykonania złożył dopiero rektor Adam Paszewski. Przygotowano je we wrześniu 1957 r. Po raz pierwszy insygnia rektora i prorektorów zostały użyte w czasie inauguracji roku akademickiego 1957/1958. Po uroczystości zamówiono i wykonano łańcuchy dla dziekanów z symbolami istniejących wtedy czterech Wydziałów, tj. Prawa; Humanistycznego; Matematyki, Fizyki i Chemii; Biologii i Nauk o Ziemi¹. Następnie insygnia dziekańskie pojawiły się z chwilą tworzenia lub wydzielenia nowych wydziałów.

Ceremoniał w naszym Uniwersytecie po raz pierwszy został opisany w 1985 r. w formie „Regulaminu uroczystości akademickich”. Został on opracowany przez rektora Józefa Szymańskiego, wybitnego specjalistę w zakresie nauk pomocniczych historii. Była to broszura wydana dla potrzeb wewnętrznych przez

¹ Archiwum UMCS, Spółdzielca Przemysłu Ludowego i Artystycznego „DROG” w Warszawie do Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i 19.192 r.;
Broszura UMCS, Prace do Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „DROG” w Warszawie z 19.1957 r.;
² Archiwum UMCS, Dyrektor Kuchni Akademickiej UMCS, Biuro do Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „DROG” z 13.10.1957 r.

akademickiego oraz innych ważnych uroczystości na terenie Uniwersytetu. Częścią jednak widzieliśmy flagi Uczelni, którą wywiesza się na masztach lub w miejscach do tego przeznaczonych w czasie wydarzeń związanych z działalnością Uniwersytetu. Składa się ona z dwóch stref: górnej białej z herbem UMCS w środku i dolnej błękitnej. Ceremoniał przewiduje różną formę flagi i określa sposób jej wywieszania.

Na początku 2022 r. do Uczelni trafił nowy sztandar. Jaka jest historia?
Pierwszy sztandar Uniwersytetu został ufundowany przez Towarzystwo Przyjaciół UMCS, Akademii Medycznej i Wyższej Szkoły Rolniczej. Jego wykonanie zlecono Spółdzielni Pracy „Moda” w Lublinie pod koniec kadencji rektora Grzegorza Leopolda Seidlera, zaś uroczystość przekazano go podczas inauguracji roku aka-

demickiego 23 października 1969 r. z okazji jubileuszu 25-lecia UMCS³. Pięć lat później, w związku z jubileuszem 100-lecia odzyskania niepodległości państwa, Uniwersytet został odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski, którym udekorowano sztandar w trakcie 31. inauguracji roku akademickiego 23 października 1974 r.⁴ Sztandar ten służył nam przez ponad 47 lat.

W 2019 r. uchwalono Statut UMCS, w załączniku do którego znajduje się wzór nowego sztandaru Uczelni. Nawigując on do starego wzoru z niewielkimi modyfikacjami. Na lewej stronie barwy błękitnej umieszczono

³ Archiwum UMCS, Sekretariat doc. dr Z. Szoldatowa w imieniu zarządu Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Akademii Medycznej i Wyższej Szkoły Rolniczej do prof. dr. hab. G. Seidlera Bileta UMCS z 27.12.1969 r.;
⁴ Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej 1944-1970 wyd. W. Skrzypko, R. Głowacki, G. Seidler, Lublin 1979, s. 41.

Ceremonia akademicka w UMCS

Rozmowa z dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. UMCS – prorektorem ds. ogólnych

Pod koniec ubiegłego roku w naszym Uniwersytecie został przyjęty „Ceremoniał Akademicki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”. Czym on jest i co reguluje?

Ceremoniał Akademicki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej¹ został uchwalony przez Senat UMCS na posiedzeniu 24 listopada 2021 r. Uchwała została podpisana jednomyślnie, ale po dyskusji i wprowadzeniu kilku drobnych poprawek. Projekt spotkał się z żywiołowym przyjęciem senatorów. Wzbił on sporo zainteresowania, ponieważ zawiera kompleksowe uregulowanie kwestii niezwykle istotnych dla funkcjonowania Uniwersytetu z uwagi na umiarkowane zwyczajnie akademickie. Ceremoniał reguluje stosowanie symboli i insygniów uniwersyteckich, strojów akademickich oraz przebieg poszczególnych uroczystości uniwersyteckich, począwszy od inauguracji roku akademickiego, poprzez nadanie godności uniwersyteckich, promocję doktorów i doktorów habilitowanych, immatrykulację studentów, a kończąc na upamiętnieniu zmarłych pracowników. Określa również zasady prowadzenia ksiąg pamiątkowych Uniwersytetu oraz tryb przekazania władzy rektorskiej. Jest to pierwsza taka uchwała w historii naszej Uczelni i stanowi wykonanie delegacji umieszczonej w Statucie UMCS, który zaczął obowiązywać 1 października 2019 r. Należy pamiętać, że uchwała o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Statut UMCS znacząco przebudowały strukturę Uczelni – pojawiły się nowe jednostki organizacyjne oraz osoby pełniące funkcje kierownicze, co ma duże znaczenie dla organizacji przebiegu różnych uroczystości uniwersyteckich i związanej z tym etykiety.

Kto zajmował się opracowaniem tego aktu i jak wyglądały prace nad nim?

Prace nad projektem prowadzone były w zespole pod moim kierownictwem z udziałem profesorów Krzysztofa Skupieckiego i Tomisława Giergiela, pracowników Instytutu Historii UMCS, specjalistów w zakresie heraldyki. Ich fachowa wiedza i znajomość zakresu regulacji takich aktów na innych uczelniach pozwoliły na ostateczne opracowanie symboliki instytutów na podstawie krótkich opisów przedstawionych przez dyrektorów.

Zespół spotykał się kilka razy (stacjonarnie lub zdalnie) oraz na bieżąco prowadzone były konsultacje pomiędzy członkami zespołu. Prace trwały stosunkowo długo, nie tylko z uwagi na towarzyszące im dyskusje, ale także konieczność opracowania granicznego symboli instytutów oraz ich akceptacji przez dyrektorów ia niekiedy rady naukowe instytutów, gdy sprawa budziła większe emocje. Do tego dochodziły barwy i symbole nowych wydziałów.

Symetyczny opis symboli instytutów lub wydziałów językiem prawnym jest trudną sztuką, zwłaszcza jeżeli chcemy zachować jednolity standard języka przekazu istoty symbolu. Zredagowanie samego aktu też nie było łatwe. Pamiętać należy, że jego stosowanie związane jest z zewnętrznym odbiorem symboli Uniwersytetu, insygniów jego władz i oceną sposobu prowadzenia uroczystości akademickich. Musi on także spełniać wymogi stawiane tego typu aktom pod względem legiałacyjnym, protokoł i zasad precedencji, a jednocześnie być na tyle elastyczny, aby

Wydawnictwo UMCS w niewielkim nakładzie 100 egzemplarzy. Nieliczne przetrwały do dziś, niektóre w stanie wskazującym na ich intensywne używanie. Dokument stosowany był z pewnymi modyfikacjami do 31 grudnia 2021 r. Modyfikacje wynikały ze zmian przepisów prawa (odtąpienie od wpreczania indeksów dla immatrykulowanych studentów), zmian organizacyjnych w Uczelni lub zaniku niektórych obyczajów (np. przypinania do pelerynki profesorskiej lub togi doktorskiej posiadanych orderów i odznaczeń). Niektóre postanowienia regulaminu nigdy nie weszły w życie (np. fioletowe togi rektora i prorektorów). Nie pamiętam też z okresu swojej pracy na Uczelni, aby celebrowano w sposób wskazany w tym dokumencie przekazanie władzy dziekańskiej na posiedzeniu rady wydziału. Obecnie sprawy te kompleksowo reguluje wspomnianą uchwałę Senatu UMCS.

Jak wyglądają kwestie ceremoniału na innych uczelniach?

Nie każda szkoła wyższa posiada takie przepisy wewnętrzne. Można założyć, że w ostatnim czasie pojawiają się podobne akty na większych uczelniach. Zakres ich regulacji jest różny – niekiedy jest to uchwała senatu (np. w Uniwersytecie Rzeszowskim, Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach czy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie), a niekiedy zarządzenie rektora (np. w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie czy Uniwersytecie w Białymostku).

Nasz Uniwersytet używa m.in. herbu, logo, sztandaru i flagi. Co się na nich znajduje? Czym różnią się od siebie i w jakich sytuacjach je stosujemy?
Wzory herbu, logo, sztandaru i flagi określone zostały w załączniku do Statutu Uczelni z 29 maja 2019 r., zaś tryb ich używania określa właśnie „Ceremoniał Akademicki”.

Herbem Uniwersytetu jest umieszczony w błękitnym polu wizerunek orła, którym daleko jest od orła państwowego, w których znajdują się dwa berła rektorskie, oraz pięć złotych gwiazd sześciopromiennych w kręgach. Tarcza ma kształt zgodny z tarczą herbu państwowego. Herb umieszczany jest na obiektach i w pomieszczeniach Uniwersytetu oraz z okazji publicznych uroczystości wskazanych w ceremoniale w miejscu ich odbywania. Logotyp określony został w Kujdzie Identyfikacji.

trybacji Wizualnej UMCS. Many w nim również stylizowanego orła uniwersyteckiego i berła rektorskie, otoczonego 12 gwiazdami, które na etapie powstawania logo symbolizowały wydziały UMCS (pierwotnie było ich 11, po utworzeniu Wydziału Zamiejscowego w Lublinie ich liczba została zwiększona do 12). Aktualnie gwiazdek jest 12 niezależnie od liczby istniejących wydziałów.

Sztandar Uniwersytetu – noszony przez poczet sztandarowy – prawą stroną ma barwę białą, a na niej herb Uniwersytetu, napis „UNIVERSITET MARI CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE” oraz herb miasta Lublin w prawym dolnym rogu, zaś lewą – barwę błękitną, a na niej herb państwowy Rzeczypospolitej Polskiej, napis „SCIENTIAE CIVIBUSQUE SERVIRE” oraz herb województwa lubelskiego w lewym dolnym rogu. Sztandar używany jest podczas inauguracji roku

po łacinie zasadę, która przyświeca naszemu Uniwersytetowi. Została ona także ujęta w preambule do Statutu UMCS i nawiąguje do historycznego hasła dotyczącego umieszczonego na sztandarze: *Nauka w służbie ludu*. Pod koniec 2021 r., podczas prac nad ceremoniałem, zlecono wykonanie nowego sztandaru UMCS. Od stycznia br. znajduje się on w gablocie w Sali Senatu UMCS, zaś dotychczas używany sztandar Uniwersytetu został przekazany do Muzeum UMCS.

Pojawiły się także nowe insygnia dziekanów i dyrektorów instytutów.

Insygnia mają znaczenie symboliczne i są używane w czasie ceremonii uniwersyteckich. Insygnia rektora to łańcuch z wizerunkiem orła, berło i pierścień. Insygniami prorektorów są łańcuchy z wizerunkiem orła, diadema – łańcuch z symbolami wydziałów, zaś dyrektorów instytutów – odznaki z symbolami instytutów. łańcuchy dziekanów z symbolami wydziałów zostały wprowadzone już wcześniej. Dotyczy to także barw poszczególnych wydziałów, w których wykonywane są dodatki do czarnej togi (m.in. pelerynki, mankiety i obcięcia zapięcia z przodu togi), którą no-

Dlatego, Pana zdaniem, w dzisiejszym świecie, który cechuje się dużą potrzebą wolności i często dowolności, ważne jest podtrzymywanie tradycji i organizowanie uroczystości akademickich według zasad ściśle określonych ceremoniałem?

W ceremoniale przedstawiono sposób przeprowadzania różnych uroczystości akademickich, w tym skład pochłobczy akademickiego. Każda ceremonia prowadzona jest przez rektora lub zastępcę rektora, a także spowodowała konieczność opracowania nowych symboli instytutów umieszczonych na odznakach dyrektorskich. Są one noszone po lewej stronie na czarnej pelerynie togi, której zapięcie z przodu obcięte jest barwą wydziału, w ramach którego instytut funkcjonuje. To daje dopiero przedsmak sposobu opisania w ceremoniale wszystkich strojów używanych podczas uroczystości akademickich.

Każda uroczystość akademicka ma znaczenie symboliczne. Jest wyrazem powagi, stabilności, porządku, a więc cech Uniwersytetu, oraz sposobem uznania za usług i osiągnięć naukowych osób uhonorowanych. Buduje nie tylko obraz Uczelni na zewnątrz, ale także wewnętrznie poczucie dumy i przynależności do wspólnoty uniwersyteckiej (uniwersitas).

Wywiad przeprowadziła Ewa Kwaśna-Marczuk